

Kontrolóri sa pozreli na kľúčové medzinárodné záväzky Slovenska – Agendu OSN 2030

Bratislava 21. decembra 2018 – Najvyšší kontrolný úrad preveril, či je naša krajina pripravená na plnenie cieľov udržateľného rozvoja Agendy OSN 2030. Slovensko totiž ani tri roky od schválenia tejto kľúčovej agendy v OSN nemá definované národné ciele, vyčíslené finančné krytie na ich praktickú realizáciu a ani vytvorené národné indikátory, ako priebežne merať ich dosahovanie. Kontrolóri na druhej strane vnímajú pozitívne, že vláda SR v júni 2018 schválila šesť prioritných oblastí udržateľného rozvoja Slovenska do roku 2030 (tab. 1), národné ciele však v rámci tohto dokumentu neboli zadefinované. Na národné ciele potom musia nadväzovať indikátory, ktoré slúžia kompetentným inštitúciám na meranie pokroku, dosahovanie záväzkov. Tie mali byť vypracované do 31. mája 2018, vláda však posunula termín zabezpečenia týchto krokov do 30. apríla 2019, dokedy má byť vypracovaná Vízia a stratégia rozvoja SR do roku 2030. Koordináciu agendy udržateľného rozvoja v SR má na starosti Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu (ÚPVII). V oblasti indikátorov a monitorovania je koordinátorom Štatistický úrad SR.

Národná autorita pre oblasť externej kontroly upozorňuje, že proces nastavenia národného smerovania udržateľného rozvoja spoločnosti je kľúčovým strategickým rozhodnutím. Roztrieštenie limitovaných finančných i materiálnych zdrojov na množstvo oblastí nemusí priniesť účinné opatrenia. Je žiadúce ukončiť proces stanovenia národnej vízie v čo najkratšej dobe, aby mohol byť odštartovaný proces realizácie krokov na jej napĺňanie. NKÚ považuje za nutné upozorniť, že jednotlivé rezorty nesmú zostať len pri všeobecných deklaráciách, ale musia definovať konkrétne kroky, opatrenia v spolupráci s ÚPVII i so Štatistickým úradom. Na Slovensku existuje viac ako 300 odvetvových a prierezových stratégií, ktoré sú parciálne, často nie sú vzájomne previazané a nedopĺňajú sa. Nie sú dostatočne monitorované a často v nich chýbajú výsledkové, merateľné indikátory, čo považuje kontrolná inštitúcia za neprehľadný a nekonceptný prístup.

Ciele Agendy 2030 sú komplexné; nie je to len zastavenie devastácie planéty, odstránenie extrémnej chudoby a hladu, ale aj vytváranie demokratických inštitúcií, dobrej vlády, či rešpektovania ľudských práv. Každý štát prispôsobuje výber cieľov tak, aby ich čo najviac sústredil na svoje vlastné potreby a udržateľný rozvoj. Agenda 2030 nie je právne záväzná, avšak jej rešpektovanie je prirodzenou povinnosťou vyspelých štátov, medzi ktoré Slovensko bezpochyby patrí. Na naplnenie kľúčových trvalo-udržateľných cieľov je často potrebná intervencia viacerých sektorových a prierezových politik. Preto je nevyhnutné uplatňovať celoládny prístup, kedy je nevyhnutná intenzívna medzirezortná spolupráca.

Agenda OSN 2030 predstavuje pre Slovensko historickú príležitosť definovať relevantné dlhodobé národné ciele až do roku 2030 a v súlade s nimi nastaviť čiastkové ciele stratégií v jednotlivých rezortoch. Je to dôležité pre určenie výšky potrebných finančných zdrojov, pretože ak nie je určené, čo chceme robiť, nemožno vyčísliť, koľko to bude stáť. Rozhodovanie o dlhodobých národných cieľoch musí vychádzať z relevantných, overiteľných a porovnateľných dát a pri dosahovaní cieľov je potrebné rešpektovať princíp hodnoty za peniaze. NKÚ SR pri kontrolách verejných politik opakovane identifikuje nedostatky v oblasti monitorovania strategických dokumentov a preto jedným z rozhodujúcich krokov je vytvorenie systému merateľných národných ukazovateľov. V apríli 2019 bude mať Slovenská republika už iba 11 rokov na naplnenie cieľov Agendy 2030, NKÚ SR preto upozorňuje na nutnosť aktívnej koordinácie zaručujúcej, že k 30. aprílu 2019 budú vypracované národné ciele, za ktoré zodpovedá ÚPVII. Zároveň k nim budú priradené národné indikátory, za ktoré nesie zodpovednosť Štatistický úrad SR. Kontrolóri opakovane zdôrazňujú, že existencia kvalitných indikátorov je dôležitá pre ciele, efektívny priebeh realizácie jednotlivých trvalo-udržateľných stratégií.

Kontrolný úrad je toho názoru, že pre úspešný, udržateľný dlhodobý rozvoj slovenskej spoločnosti je nevyhnutné, aby sa s navrhnutými národnými strategickými cieľmi stotožnila nielen zákonodarná a výkonná moc, či verejná správa, ale aj akademická obec, občianske organizácie a tiež širšia laická verejnosť. NKÚ SR preto odporučil ÚPVII, aby vypracoval komunikačnú stratégiu pre všetky špecifické, resp. cieľové skupiny. Angažovanosť všetkých zainteresovaných strán je dôležitá pre úspešný dlhodobý rozvoj Slovenska. Počas výkonu kontrolnej akcie NKÚ SR spolupracoval aj s Najvyšším kontrolným úradom Českej republiky. Kontrolný úrad bude monitorovať celý proces implementácie národných cieľov udržateľného rozvoja Slovenska do roku 2030. Opätovnú kontrolu v tejto oblasti plánuje vykonať v roku 2020.

Tabuľky:

Tab. 1 Národné ukazovatele pre prioritné oblasti SR

Prioritná oblasť	Vzdelanie pre dôstojný život	
Ukazovateľ	Miera ukončeného terciárneho vzdelania (% populácie vo veku 30 – 34 rokov)	
Rok 2017	SR: 34,3 %	EÚ: 39,9 %
Prioritná oblasť	Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí	
Ukazovateľ	Výdavky na výskum a vývoj (% HDP)	
Rok 2016	SR: 0,8 %	EÚ: 2 %
Prioritná oblasť	Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia	
Ukazovateľ	Podiel dokončených obecných nájomných bytov v SR (%) ¹⁾	
Rok 2016	SR: 2,3 %	EÚ: ?
Prioritná oblasť	Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy	
Ukazovateľ	Obyvateľstvo vystavené zvýšeným koncentráciám škodlivých prachových častíc PM2,5 v ovzduší (% populácie)	
Rok 2015	SR: 19 %	EÚ: 14,5 %
Prioritná oblasť	Právny štát, demokracia a bezpečnosť	
Ukazovateľ	Nezávislosť súdnictva – nezávislosť súdneho systému vnímaná ako veľmi alebo celkom dobrá (% populácie)	
Rok 2017	SR: 23 %	EÚ: 55 %
Prioritná oblasť	Dobré zdravie	
Ukazovateľ	Zdravé roky života pri narodení – ženy (počet)	
Rok 2016	SR: 57 rokov	EÚ: 64,2 rokov

Zdroj: Eurostat, EEA, MDV SR

¹⁾ V prípade prioritnej oblasti Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia sa Slovensko pohybuje nad priemerom EÚ (v ukazovateli Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením), ale problém je v oblasti nízkej dostupnosti lacnejších foriem bývania.